

Budapest, 2009. október 10., szombat (MTI)

Újra Magyarországon lép fel az "ipari zene" és a techno egyik alapvetése, a szlovén Laibach; a pop-rock számos fontos előadójára hatást gyakorolt, jövőre 30 éves együttes korábban nálunk tartott koncertjei - Sziget, A38, Volt fesztivál - után december 14-én a Petőfi Csarnokban dübörög, közös estén a brit Juno Reactorral.

A Laibach jóval több mint zene: az 1980-as években a csapat performanszai, látványos akciói, totalitárius jelképeket gazdagon használó provokációi kiváltották a jugoszláv kommunista rezsim ellenszenvét, művészeti-ideológiai elképzelései pedig egy virtuális állam, a Neue Slowenische Kunst (NSK) kikiáltásába torkollottak.

A történet egy kis szlovén ipari városban, Trbovljében kezdődött 1980-ban; már névválasztásuk is több volt, mint merész, hiszen Ljubljanát a második világháborús német megszállás idején hívták Laibachnak. Tagjai bátrak voltak és újítók, nem féltek a rendőröktől, és nem lankadt lelkesedésük akkor sem, amikor sorra tiltották be furcsa koncertjeiket.

Lemezük sokáig nem lehetett, 1985-ben csak név nélkül jelenhetett meg első - nyers "ipari zenét" tartalmazó - albumuk, Nyugat-Európában azonban gyorsan népszerűvé váltak, és ott kiadták az anyagaikat. 1987-től - az első az Opus Dei volt - a Depeche Mode és Nick Cave révén ismertté vált londoni Mute Recordsnál jelennek meg a Laibach-korongok.

Zenéjük idővel fogyaszthatóbbá, leginkább a technóba hajlóvá vált, amelyben a militáns ritmusok, a wagneri ihletésű pillanatok állandó szereplők voltak. (Idén áprilisban Ljubljanában a szlovén rádió és televízió szimfonikus zenekarával együttműködve Wagner-feldolgozásokból álló műsort adtak.)

No meg a feldolgozások, amelyeket mesteri szintre fejlesztettek ki: elkészítették a Beatles Let It Be-jének Laibach-változatát (hogyan ismert rá), kiforgatták az Opus Life Is Life című slágerét, lepaktáltak az ördöggel (átírták a Rolling Stones Sympathy For The Devil című dalát) és a Queen sem úszhatta meg.

A Sziget fesztiválon 2003-ban a zúzós, minimalista WAT-ot népszerűsítették, három évre rá meg (Volk címmel) elkészítették 13 európai himnusz ipari techno feldolgozását. Köztük volt saját államuk, az NSK himnusza is; náluk egyébként bárki lehet állampolgár, aki az interneten kifizeti az útlel 50 eurós vételárát...

A Laibach jelenlegi felállása: Milan Fras (vokál), Ivan Novak (fény- és vetítéstechnika), Mina Spiler (vokál, szintetizátor), Janez Gabric (dob), Luka Jamnik (szintetizátor), Primoz Hladnik (szintetizátor), Eva Breznikar (vokál, dob), Natasa Regovec (vokál, dob) és Damjan Bizilj (szintetizátor).

A december 14-iki Petőfi csarnokbeli este másik fellépője, a Juno Reactor egy brit produkció, amely zenei, film és színművészeti performansz együttség, és Ben Watkins találta ki 1990-ben. Az állandóan változó összetételű csapatban a világ legkülönbözőbb tájairól érkező zenészek játszanak együtt egy elektronikus alapokra épülő goa trance zenét.

Ismertségre a Mátix-trilógia kultfilmmel váltak; a történet második és harmadik részének kísérőzenéjét Don Davis zeneszerzővel együtt készítették el. Volt köztük a Mortal Kombat című filmhez is; az ebben szereplő Control című szám - amelyet Tracy Lords pornódíva énekelt - remixét csinálták meg.

A Laibach és a Juno Reactor decemberben közösen koncertezik Európában; a turné Budapest mellett érinti többek között Párizst, Frankfurtot, Berlint, Prágát, Varsót, Zágrábot, Belgrádot, Aaraut, Antwerpent és Londont.

Gulyás István